

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO PRAVOSUĐA

***IZVJEŠĆE O OSTVARIVANJU PRAVA NA PRAVNU POMOĆ I UTROŠKU
SREDSTAVA U 2012. GODINI***

Zagreb, ožujak 2013.

SADRŽAJ

I. UVODNE NAPOMENE	3
II. ZAKONODAVNI OKVIR U REPUBLICI HRVATSKOJ	4
III. INSTITUCIONALNI OKVIR U REPUBLICI HRVATSKOJ	5
IV. OSTVARIVANJE PRAVA NA PRAVNU POMOĆ I UTROŠAK SREDSTAVA U 2012. GODINI	
1. Zahtjevi za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć u 2012. godini	7
2. Vrste pravne pomoći.....	11
3. Postupci u kojima se odobrava pravna pomoć.....	13
4. Korisnici pravne pomoći	
a) Korisnici pravne pomoći prema državljanstvu	14
b) Korisnici pravne pomoći prema prebivalištu/boravištu	15
5. Pružatelji pravne pomoći	15
6. Financiranje.....	18
V. AKTIVNOSTI MINISTARSTVA PRAVOSUĐA	22
VI. OCJENA STANJA	23
SAŽETAK.....	24

I. UVODNE NAPOMENE

Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći ("Narodne novine", broj 62/2008, 44/2011 – Odluka USRH i 81/2011, u daljnjem tekstu: ZBPP), određuje sveobuhvatan sustav pružanja besplatne pravne pomoći i omogućavanja osobama slabijeg imovnog stanja pristup sudu i drugim tijelima koda rješavaju njihova prava i obveze.

Provedbu ZBPP-a prati Ministarstvo pravosuđa, koje je dužno Vladi Republike Hrvatske podnositi godišnje Izvješće o ostvarivanju prava na pravnu pomoć i utrošenim sredstvima (u daljnjem tekstu: Izvješće). Vlada Republike Hrvatske najkasnije do 30. travnja tekuće godine podnosi Izvješće Hrvatskom saboru.

Ovo Izvješće izrađeno je na temelju podataka koje su, sukladno odredbama članka 66. i 67. ZBPP-a dostavile ovlaštene udruge i visoka učilišta koja izvode sveučilišne studije u znanstvenom području prava putem pravnih klinika o broju i vrsti predmeta u kojima je pružena pravna pomoć u prethodnoj godini, trajanju pojedinih postupaka te o broju predmeta u tijeku, i uredi državne uprave o broju predmeta u kojima je zatraženo odobravanje pravne pomoći, o broju odobrenih zahtjeva te o donesenim rješenjima o odobravanju korištenja pravne pomoći, obračunatim i isplaćenim sredstvima za pravnu pomoć na području teritorijalne nadležnosti pojedinog ureda državne uprave.

U Izvješću su navedeni podaci iz računalnog programa za besplatnu pravnu pomoć – informatičkog sustava Ministarstva pravosuđa, koji omogućava u realnom vremenu pretraživanje podnesenih zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć, broj odobrenih zahtjeva, broj izdanih rješenja te podataka o obračunatim i isplaćenim sredstvima za pravnu pomoć za cijelo područje Republike Hrvatske kao i za područje teritorijalne nadležnosti pojedinog ureda državne uprave.

Također, u Izvješću su sadržani i podaci o provedenim aktivnostima Ministarstva pravosuđa u 2012., kao i podaci o planovima i aktivnostima usmjerenim na jačanje sustava pravne pomoći u Republici Hrvatskoj kao instrumenta zaštite prava na pristup sudu i mehanizma koji doprinosi većoj učinkovitosti pravosuđa u cjelini.

II. ZAKONODAVNI OKVIR U REPUBLICI HRVATSKOJ

Zakonodavni okvir čine:

- Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći ("Narodne novine", broj 62/2008, 44/2011 i 81/2011);
- Uredba o vrijednosti iznosa za utvrđivanje naknade za pružanje primarne i sekundarne pravne pomoći za 2012. godinu ("Narodne novine", broj 79/2012);
- Pravilnik o kriterijima za vrednovanje projekata udruga ovlaštenih za pružanje primarne pravne pomoći i pravnih klinika te o načinu izvještavanja o izvršenju projekata ("Narodne novine", broj 148/2011);
- Pravilnik o obrascu zahtjeva za odobravanje korištenja besplatne pravne pomoći, obrascu uputnice i evidenciji izdanih uputnica ("Narodne novine", broj 13/2009 i 13/2010);
- Pravilnik o načinu vođenja registra udruga ovlaštenih za pružanje besplatne pravne pomoći ("Narodne novine", broj 93/2008)

III. INSTITUCIONALNI OKVIR U REPUBLICI HRVATSKOJ

Osnovni institucionalni okvir sustava besplatne pravne pomoći čini dvadeset ureda državne uprave u županijama i petnaest ispostava te Gradski ured za opću upravu Grada Zagreba, u okviru kojeg je osnovan Odjel za besplatnu pravnu pomoć.

Uredi državne uprave i Gradski ured za opću upravu Grada Zagreba su prvostupanjska javnopravna tijela koja odlučuju o zahtjevima građana za odobravanje pravne pomoći, koji se podnose na propisanom obrascu uz koji se prilaže pisana izričita suglasnost podnositelja zahtjeva i članova njegova kućanstva o dopuštenju uvida u sve podatke o imovini i dohotku sukladno odredbama ZBPP-a.

O zahtjevu za odobravanjem pravne pomoći nadležna tijela odlučuju u roku od petnaest dana od dana podnošenja urednog zahtjeva. U postupku odobravanja pravne pomoći podnositelju zahtjeva koji ispunjava zakonske uvjete za ostvarivanje prava na pravnu pomoć nadležno tijelo donosi rješenje o odobravanju korištenja pravne pomoći uz naznaku vrste i opsega pravne pomoći, odnosno ako podnositelj zahtjeva ne ispunjava uvjete za odobravanje prava na pravnu pomoć donosi rješenje kojim se zahtjev odbija ili djelomično odbija. Protiv rješenja kojim se zahtjev odbija podnositelj zahtjeva može izjaviti žalbu Ministarstvu pravosuđa. Protiv rješenja Ministarstva kojim se žalba odbija, može se pokrenuti upravni spor.

Ministarstvo pravosuđa je stručni nositelj zakonodavnog okvira sustava besplatne pravne pomoći. Ministarstvo pravosuđa prati provedbu ZBPP-a, obavlja stručne i upravne poslove vezane za provedbu ZBPP-a, rješava u drugom stupnju po žalbama protiv rješenja prvostupanjskih tijela, obavlja upravni nadzor u provedbi ZBPP-a, iznimno obavlja i stručni nadzor nad radom udruga te je odgovorno za funkcioniranje sustava besplatne pravne pomoći u cjelini.

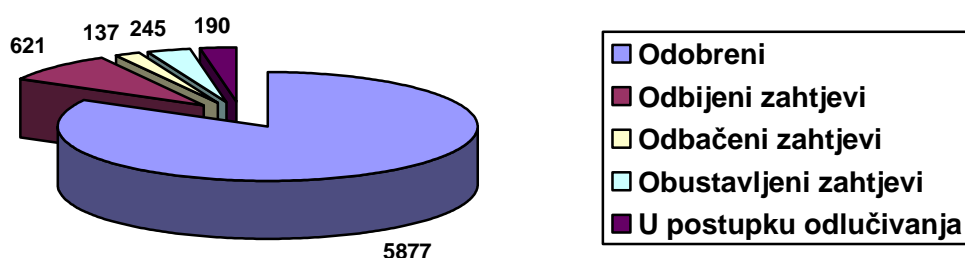
Povjerenstvo za pravnu pomoć savjetodavno je tijelo Ministarstva pravosuđa osnovano radi praćenja sustava pravne pomoći. U okviru djelokruga propisanoga ZBPP-om Povjerenstvo prati i analizira stanje u odobravanju i korištenju pravne pomoći, razmatra prijedlog godišnjeg izvješća Ministarstva pravosuđa, daje mišljenje na projekte te daje prijedloge i mišljenja za unaprjeđivanje sustava pravne pomoći. Povjerenstvo ima sedam

članova iz redova predstavnika nadležnih ministarstava, ovlaštenih udruga, sindikata, akademske zajednice i Hrvatske odvjetničke komore.

IV. OSTVARIVANJE PRAVA NA PRAVNU POMOĆ I UTROŠAK SREDSTAVA U 2012. GODINI

1. Zahtjevi za ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć u 2012.

Grafikon 1.

U razdoblju od 1. siječnja 2012. do 31. prosinca 2012. u Republici Hrvatskoj podneseno je ukupno 7068 zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć. Odobreno je 5877 zahtjeva, odbijeno njih 621, odbačeno 137, obustavljeno 245, dok je preostalih 190 zahtjeva na dan 31. prosinca 2012. bilo u postupku odlučivanja.¹

Kako bi se što bolje stekao uvid u ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć u nastavku se iznose podaci za svaki pojedini ured državne uprave za razdoblje od 1. siječnja 2012. do 31. prosinca 2012.

¹ Radi usporedbe sa promatranim razdobljem daju se relevantni podaci za 2011. Od 1. siječnja 2011. do 31. prosinca 2011. u Republici Hrvatskoj zaprimljeno je sveukupno 5541 zahtjeva za besplatnu pravnu pomoć od toga je usvojeno 4634 zahtjeva, odbijeno 492, a odbačeno 146. Obustavljeno je 215 postupaka.

1. Bjelovarsko-bilogorska županija

U izvještajnom razdoblju podneseno je ukupno 185 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći. 156 zahtjeva je usvojeno, 29 zahtjeva je odbijeno ili odbačeno.

U istom razdoblju obračunato je i isplaćeno ukupno 18.523,38 kuna.

2. Brodsko-posavska županija

U izvještajnom razdoblju podneseno je ukupno 287 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći. 264 zahtjeva je usvojeno, 23 zahtjeva su odbijena ili odbačena.

U istom razdoblju isplaćeno je 63.699,00 kuna, a obračunato je 60.641,00 kuna.

3. Dubrovačko-neretvanska županija

U izvještajnom razdoblju podneseno je 80 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći.

66 zahtjeva je usvojeno, 14 zahtjeva je odbijeno ili odbačeno.

U istom razdoblju obračunato je i isplaćeno ukupno 5.545,00 kuna.

4. Istarska županija

U izvještajnom razdoblju podneseno je 216 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći.

157 zahtjeva je usvojeno, 59 zahtjeva je odbijeno ili odbačeno.

U istom razdoblju isplaćeno je 5.945,00 kuna, a obračunato 10.945,00 kuna.

5. Karlovačka županija

U izvještajnom razdoblju podneseno je 618 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći.

584 zahtjeva su usvojena, 34 zahtjeva su odbijena ili odbačena.

U istom razdoblju isplaćeno je 16.445,00 kuna, a obračunato 70.140,00 kuna.

6. Koprivničko-križevačka županija

U izvještajnom razdoblju podnesen je 251 zahtjev za odobravanje pravne pomoći.

231 zahtjev je usvojen, 20 zahtjeva je odbijeno ili odbačeno.

U istom razdoblju isplaćeno je 22.086,00 kuna, a obračunato 27.211,00 kuna.

7. Krapinsko-zagorska županija

U izvještajnom razdoblju podneseno je 211 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći.

178 zahtjeva je usvojeno, 33 zahtjeva su odbijena ili odbačena.

U istom razdoblju isplaćeno je 25.450,00 kuna, a obračunato 23.750,00 kuna.

8. Ličko–senjska županija

U izvještajnom razdoblju podnesen je i usvojen 61 zahtjev za odobravanje pravne pomoći.

U istom razdoblju isplaćeno je 5.450,00 kuna, a obračunato 6.110,00 kuna.

9. Međimurska županija

U izvještajnom razdoblju podneseno je 328 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći.

301 zahtjev je usvojen, 27 ih je odbijeno ili odbačeno.

U istom razdoblju isplaćeno je 28.915,00 kuna, a obračunato 26.465,00 kuna.

10. Osječko–baranjska županija

U navedenom razdoblju podneseno je 767 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći.

584 zahtjeva je usvojeno, 183 zahtjeva je odbijeno ili odbačeno.

U istom razdoblju isplaćeno je 92.570,00 kuna, a obračunato 107.275,43 kuna.

11. Požeško–slavonska županija

U izvještajnom razdoblju podneseno je 255 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći.

220 zahtjeva je usvojeno, 35 zahtjeva je odbijeno ili odbačeno.

U istom razdoblju isplaćeno je 30.392,00 kuna, a obračunato 32.853,00 kuna.

12. Primorsko–goranska županija

U izvještajnom razdoblju podneseno je 499 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći.

365 zahtjeva je usvojeno, 134 zahtjeva je odbijeno ili odbačeno.

U istom razdoblju isplaćeno je 61.167,10 kuna, a obračunato 73.235,00 kuna.

13. Sisačko–moslavačka županija

U izvještajnom razdoblju podneseno je 936 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći.

778 zahtjeva je usvojeno, 158 zahtjeva je odbijeno ili odbačeno.

U istom razdoblju isplaćeno je 17.450,00 kuna, a obračunato 16.000,00 kuna.

14. Splitsko-dalmatinska županija

U izvještajnom razdoblju podneseno je 226 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći.

217 zahtjeva je usvojeno, 19 zahtjeva je odbijeno ili odbačeno.

U istom razdoblju isplaćeno je 30.757,00 kuna, a obračunato 39.200,00 kuna.

15. Šibensko-kninska županija

U izvještajnom razdoblju podneseno je 238 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći.

217 zahtjeva je usvojeno, 21 zahtjev je odbijen ili odbačen.

U istom razdoblju isplaćeno je 49.990,00 kuna, a obračunato 55.914,00 kuna.

16. Varaždinska županija

U izvještajnom razdoblju podneseno je 240 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći.

219 zahtjeva je usvojeno, 21 zahtjev je odbijen ili odbačen.

U istom razdoblju isplaćeno je 38.909,00 kuna, a obračunato 48.544,00 kuna.

17. Virovitičko-podravska županija

U izvještajnom razdoblju podneseno je 245 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći.

223 zahtjeva su usvojena, 22 zahtjeva je odbijeno ili odbačeno.

U istom razdoblju isplaćeno je 47.484,00 kuna, a obračunato 53.550,00 kuna.

18. Vukovarsko-srijemska županija

U izvještajnom razdoblju podneseno je 495 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći.

461 zahtjev je usvojen, a njih 26 odbijeno ili odbačeno.

U istom razdoblju isplaćeno je 109.473,00 kuna, a obračunato 110.148,00 kune.

19. Zadarska županija

U izvještajnom razdoblju podneseno je 204 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći.

178 zahtjeva je usvojeno, 26 zahtjeva je odbijeno ili odbačeno.

U istom razdoblju isplaćeno je 28.915,00 kuna, a obračunato 26.456,00 kuna.

20. Zagrebačka županija

U izvještajnom razdoblju podneseno je 338 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći.

212 zahtjeva je usvojeno, 126 zahtjeva je odbijeno ili odbačeno.

U istom razdoblju isplaćeno je 13.915,00 kuna, a obračunato 14.790,50 kuna.

21. Grad Zagreb

U navedenom razdoblju podneseno je 389 zahtjeva za odobravanje pravne pomoći.

309 zahtjeva je usvojeno, 80 zahtjeva je odbijeno ili odbačeno.

U istom razdoblju isplaćeno je 53.255,00 kuna, a obračunato 56.209,00 kuna.

2. Vrste pravne pomoći

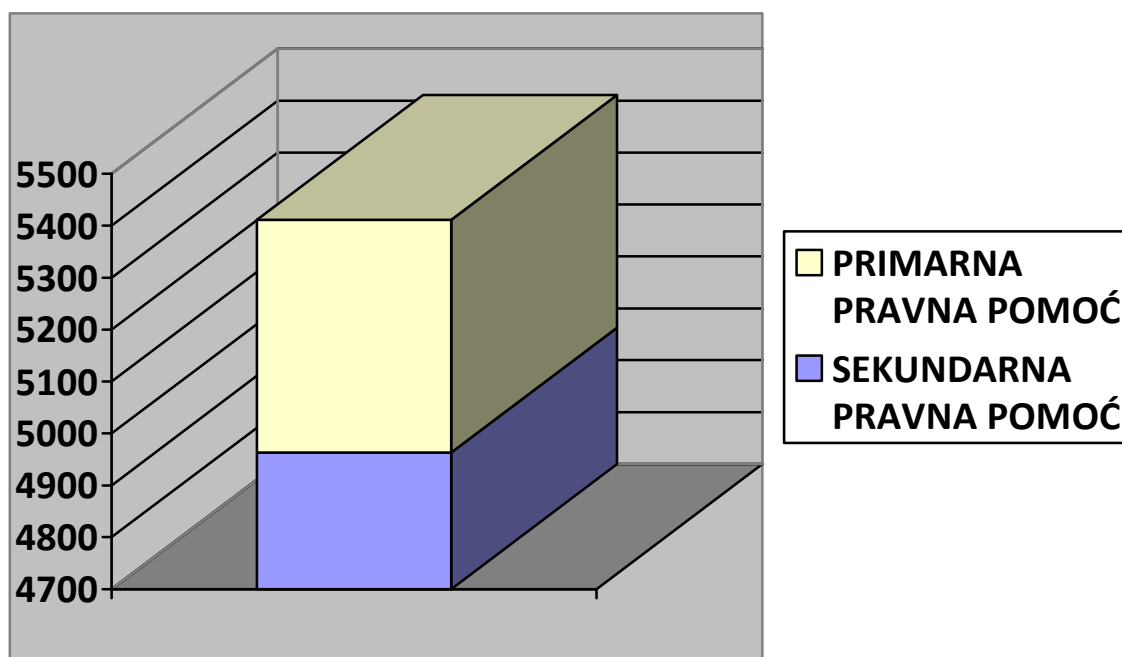
Pravna pomoć ostvaruje se kao primarna pravna pomoć, sekundarna pravna pomoć, oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi i oslobođenje od plaćanja troškova sudskog postupka. Odredba članka 4. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, ("Narodne novine", broj 81/2011) kojom su kao vrste pravne pomoći uvedene oslobođenje od plaćanja sudskih pristojbi i oslobođenje od plaćanja troškova sudskog postupka stupila je na snagu 1. siječnja 2013.

Primarna pravna pomoć obuhvaća: pravni savjet, sastavljanje podnesaka pred javnopravnim tijelima, zastupanje u postupcima pred javnopravnim tijelima i pravnu pomoć u mirnom izvansudskom rješavanju sporova.

Sekundarna pravna pomoć obuhvaća: pravni savjet, sastavljanje podnesaka u sudskim postupcima, zastupanje u sudskim postupcima, pravnu pomoć u mirnom rješenju spora.

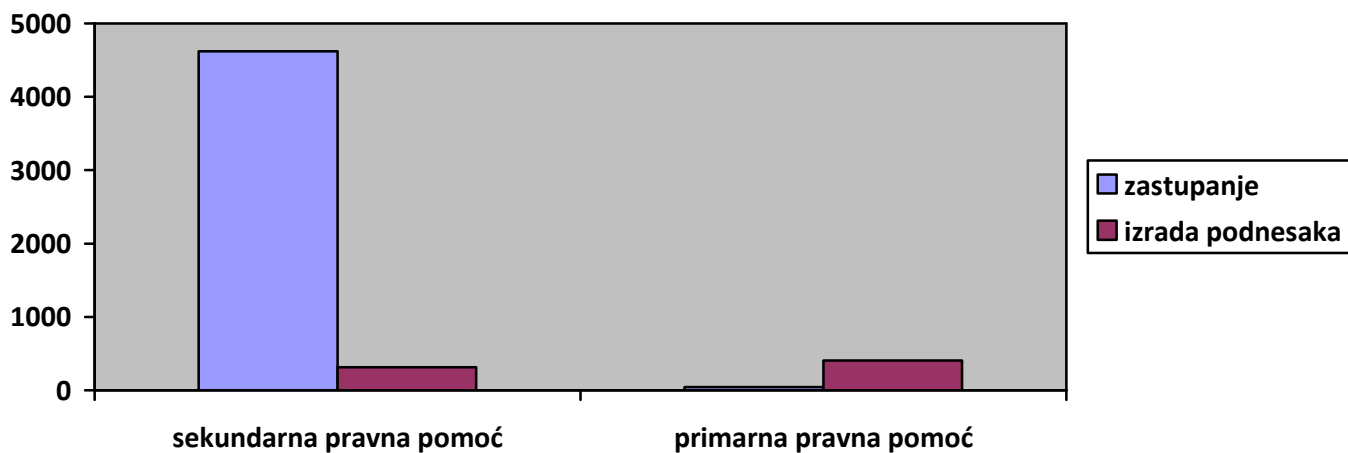
Grafikon 2.

Vrste pravne pomoći

Iz podataka Ministarstva pravosuđa, razvidno je da se korištenje pravne pomoći u izvještajnom razdoblju češće odobravalo za sekundarnu pravnu pomoć i to u 4936 od ukupno 5877 odobrenih zahtjeva, odnosno u 83,94% slučajeva. Primarna pravna pomoć odobrena je u 448 slučajeva, odnosno 7,62%.

Grafikon 3.

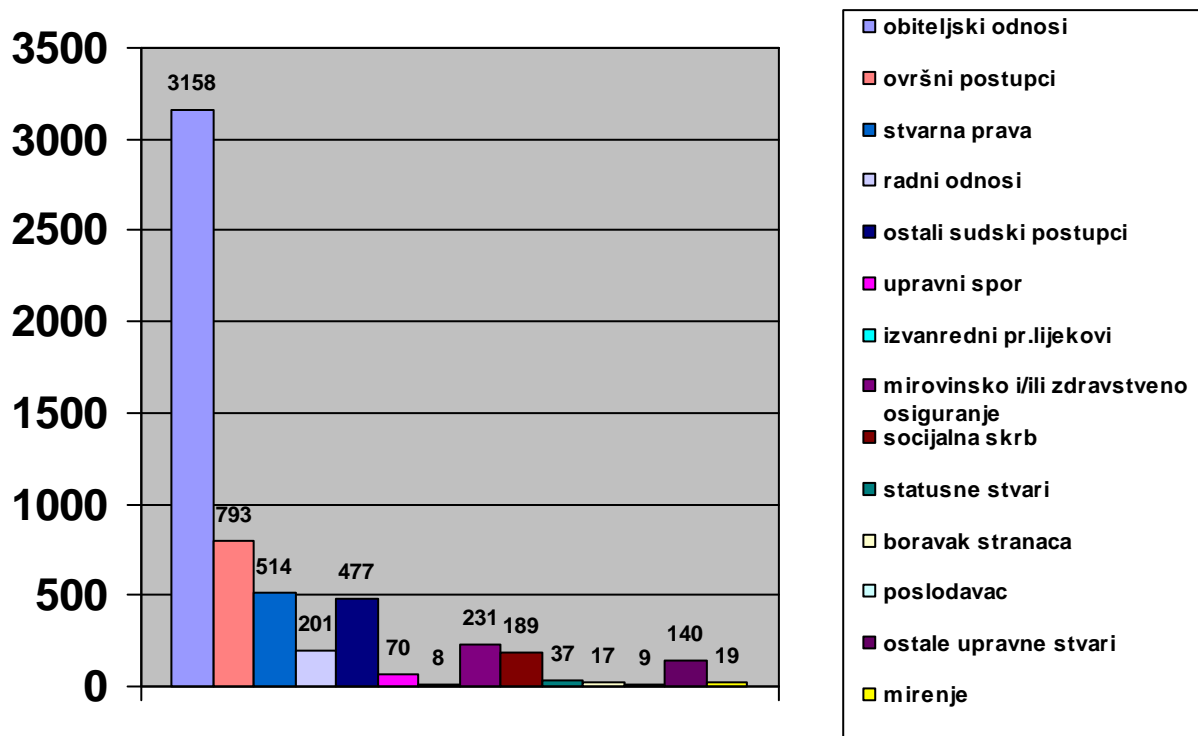

U odnosu na ukupno odobrenu sekundarnu pravnu pomoć korisnicima je najčešće odobravana pravna pomoć radi zastupanja pred sudom: u 4622 slučaja, odnosno 93,64%, te sastavljanje podnesaka pred sudom u 314 slučajeva, odnosno 6,36%. U odnosu na primarnu pravnu pomoć prema podacima Ministarstva pravosuđa, ona se u odnosu na ukupno iskazan broj odobrene primarne pravne pomoći češće odobravala za sastavljanje podnesaka pred javnopravnim tijelima: u 404 slučaja, odnosno 90,18%, dok se u odnosu na zastupanje u postupcima pred javnopravnim tijelima takva pravna pomoć odobrila u 44 slučaja, odnosno 9,82%.

3. Postupci u kojima se odobrava pravna pomoć

Grafikon 4.

Vrste postupaka u kojima je odobrena pravna pomoć u 2012.

U 2012. pravna pomoć najčešće se odobravala u obiteljskopравnim postupcima u 3158 postupaka, odnosno 53,73%. Sljedeći po učestalosti su ovršni postupci kojih je u protekloj godini bilo 793, odnosno 13,50%, na trećem mjestu su postupci u vezi sa stvarnim pravima, osim zemljišnoknjižnih postupaka kojih je u promatranom razdoblju bilo 514

postupaka, odnosno 8,75%. Pravna pomoć je odobrena u postupcima iz radnih odnosa u 201 postupaka, odnosno 3,42%, dok se 477 postupaka, odnosno 8,12% odnosi na ostale sudske postupke. Za potrebe vođenja upravnog spora, pravna pomoć odobrena je u 70 slučajeva, odnosno 1,19%. U postupcima po izvanrednim pravnim lijekovima u 8 slučajeva, odnosno 0,13%.

U upravnim postupcima vezanim za utvrđivanjem prava i obveza iz mirovinskog i/ili zdravstvenog osiguranja pravna pomoć je odobrena u 231 slučajeva, odnosno 3,93%, zatim postupcima za ostvarivanje prava i obveza iz sustava socijalne skrbi: u 189 slučajeva, odnosno 3,22%, u upravnim postupcima koji se vode zbog statusnih stvari u 37 slučajeva, odnosno 0,63%. U postupcima pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske u 13 slučajeva, odnosno 0,22%, te u postupcima koji se odnose na boravak i rad stranaca u Republici Hrvatskoj u 17 slučajeva, odnosno 0,29%, dok je u postupcima pred poslodavcem pravna pomoć odobrena u 9 slučajeva, odnosno 0,15%. Na ostale upravne stvari odnosi se 140 slučajeva, odnosno 2,38%. U postupcima mirenja i/ili mirnog izvansudskog rješenja spora pravna pomoć odobrena je u 19 slučajeva, odnosno 0,32%.

U izvještajnom razdoblju Ministarstvo pravosuđa zaprimilo je sveukupno 100 žalbi protiv rješenja prvostupanijskih tijela, od čega je riješeno njih 82.

Također, protiv drugostupanijskih rješenja Ministarstva pravosuđa u 2012. podneseno je sveukupno 14 tužbi nadležnim Upravnim sudovima Republike Hrvatske, koje su odbijene kao neosnovane.

4. Korisnici pravne pomoći

a) Korisnici pravne pomoći prema državljanstvu

Sukladno odredbi članka 7. ZBPP-a korisnici pravne pomoći mogu pored hrvatskih državljanina biti i stranci na privremenom ili stalnom boravku pod uvjetom uzajamnosti, azilanti, tražitelji azila ako im zaštita nije osigurana posebnim propisom, stranci pod supsidijarnom i stranci pod privremenom zaštitom. Također korisnici su i djeca stranci koja

su u Republici Hrvatskoj zatečena bez pratnje roditelja ili zakonskog zastupnika, a od stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći iz 2011. i stranci koji nezakonito borave i stranci na kratkotrajnom boravku koji su u postupku donošenja rješenja o protjerivanju te u postupku donošenja rješenja o napuštanju Republike Hrvatske.

U izvještajnom razdoblju, najviše korisnika besplatne pravne pomoći bili su hrvatski državljani, njih 5775. Od stranaca, besplatna pravna pomoć najčešće se odobravala državljanima Bosne i Hercegovine (63), zatim Republike Srbije (2), Republike Makedonije (2), Ukrajine (2), Poljske (1), te osobama čije je državljanstvo nepoznato (30).

b) Korisnici pravne pomoći prema prebivalištu/boravištu

Besplatnu pravnu pomoć najčešće su koristili građani s prebivalištem/boravištem u Sisačko–moslavačkoj županiji (766). Na drugom su mjestu građani iz Karlovačke županije (583), trećem mjestu iz Osječko-baranjske (573), zatim Vukovarsko-srijemske županije (437) te Primorsko-goranske (348) i Grada Zagreba (308). Slijede građani Međimurske županije (288), Brodsko-posavske (249), Koprivničko-križevačke (233), Požeško-slavonske (224), Varaždinske županije (218), Splitsko-dalmatinske županije (217), Zagrebačke županije (214), Šibensko-kninske županije (210), Virovitičko-podravske županije (205), Zadarske županije (181), Krapinsko-zagorske županije (180), Istarske županije (163), Bjelovarsko-bilogorske županije (140), Dubrovačko-neretvanske (67) i Ličko-senjske županije (45).

5. Pružatelji pravne pomoći

Sukladno ZBPP-u ovlaštene pružatelji pravne pomoći su: odvjetnici, ovlaštene udruge, visoka učilišta koja izvode sveučilišne studije u znanstvenom području prava putem pravnih klinika, i od 1. siječnja 2013. uredi državne uprave u županiji i Ured Grada Zagreba.

Odvjetnici pružaju primarnu i sekundarnu pravnu pomoć.

Odvjetnik ne smije odbiti pružiti pravnu pomoć, osim u slučajevima propisanim odredbom članka 10. stavak 3. ZBPP-a. U slučaju kad odvjetnik odbije pružiti pravnu pomoć, korisnik pravne pomoći može o tome pisanim putem obavijestiti Ministarstvo pravosuđa koje o tome bez odgode obavijestiti Hrvatsku odvjetničku komoru kako bi se utvrdila opravdanost navedenog odbijanja. Neosnovano odbijanje pružanja pravne pomoći u smislu ZBPP-a smatra se nesavjesnim pružanjem pravne pomoći. Radi olakšanja izbora pružatelja pravne pomoći iz redova odvjetnika Hrvatska odvjetnička komora sastavlja popis odvjetnika po županijama koji su posebno zainteresirani za sudjelovanje u sustavu pravne pomoći. Popis odvjetnika za pojedinu županiju prilaže se uz rješenje o odobravanju korištenja pravne pomoći, kako bi se izbjeglo "lutanje" korisnika u potrazi za odvjetnikom koji će pružiti odobrenu pravnu pomoć.

Ovlaštene udruge u skladu s uvjetima i na način propisan ZBPP-om pružaju primarnu pravnu pomoć.

Ovlaštene udruge ne smiju odbiti pružiti pravnu pomoć donositelju rješenja o odobravanju korištenja pravne pomoći. Ovlast za pružanje pravne pomoći udruge stječe upisom u Registar udruga koje pružaju pravnu pomoć koji vodi Ministarstvo pravosuđa. Udruga se upisuje u registar kada pruži dokaze da je osigurala pružanje pravne pomoći od strane osobe koja ima diplomski studij prava, ima položen državni stručni ili pravosudni ispit i najmanje dvije godine radnog staža u struci, odnosno znanstveno zvanje te kada pruži dokaze o uplati osiguranja od odgovornosti za štetu nanесenu stranci pružanjem pravne pomoći u visini od 50% osiguranja propisanog Zakonom o odvjetništvu ("Narodne novine", broj 9/94, 117/2008, 50/2009, 75/2009 i 18/2011). Ovlaštene udruge mogu pružati pravnu pomoć i osobama koje nisu korisnici pravne pomoći prema odredbama ZBPP-a, ali izvan sredstava odobrenih na temelju projekta i bez prava na naknadu. U slučaju postupanja protivno odredbama ZBPP-a ovlaštena udruga će se izbrisati iz Registra udruga koje pružaju pravnu pomoć. Protiv rješenja o brisanju udruge ne može se izjaviti žalba, već se može pokrenuti upravni spor.

U 2012., u Registar udruga koje pružaju pravnu pomoć upisana je jedna udruga: Udruga za razvoj i jačanje civilnog društva i poboljšanje kvalitete življenja "SRMA". U Registru udruga koje pružaju pravnu pomoć ukupno je upisano 35 udruga.

Iz evidencija Ministarstva pravosuđa u 2012. pravna pomoć od strane odvjetnika pružena je u 78,2% slučajeva, a od strane udruga u 21,9% slučajeva.²

U nastavku su izneseni podaci o pružateljima besplatne pravne pomoći prema vrstama pružatelja za pojedinu županiju, kako slijedi:

Bjelovarsko-bilogorska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 95,5%, a od strane udruga u 4,5% slučajeva.

Brodsko-posavska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 96,3%, a od strane udruga u 3,7% slučajeva.

Dubrovačko-neretvanska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 100% slučajeva.

Grad Zagreb, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 100% slučajeva.

Istarska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 47,4%, a od strane udruga u 52,6% slučajeva.

Karlovačka, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 84,8%, a od strane udruga u 15,2% slučajeva.

Koprivničko-križevačka, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 100% slučajeva.

Krapinsko-zagorska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 100% slučajeva.

Ličko-senjska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 33,4%, a od strane udruga u 66,3% slučajeva.

Međimurska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 97,6%, a od strane udruga u 2,4% slučajeva.

Osječko-baranjska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 83,0%, a od strane udruga u 17,0% slučajeva.

Požeško-slavonska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 89,4%, a od strane udruga u 10,6% slučajeva.

Primorsko-goranska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 71,83%, a od strane udruga u 28,7% slučajeva.

Sisačko-moslavačka, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika 20,7%, a od strane udruga u 79,3% slučajeva.

² Postotak je izračunat na temelju obračunatih rješenja temeljem kojih je besplatnu pravnu pomoć pružio odvjetnik i rješenja koje su uz kvartalno izvješće podnijele ovlaštene udruge nadležnom uredu državne uprave, a temeljem kojih su iste pružile pravnu pomoć.

Splitsko-dalmatinska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 100% slučajeva.

Šibensko-kninska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 100% slučajeva.

Varaždinska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 100% slučajeva.

Virovitičko-podravska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 90,0%, a od strane udruga u 10,0% slučajeva.

Vukovarsko-srijemska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 86,4%, a od strane udruga u 13,6% slučajeva.

Zadarska, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 97,7%, a od strane udruga u 2,3% slučajeva.

Zagrebačka, pravna pomoć pružena je od strane odvjetnika u 94,2%, a od strane udruga u 21,8% slučajeva.

Pravne klinike. Što se tiče pravnih klinika kao ovlaštenih pružatelja primarne pravne pomoći, sam ZBPP zadržao se na otvaranju mogućnosti djelovanja pravnih klinika te propisivanja oblika i načina pružanja pravne pomoći, ne zadirući pri tom u autonomiju sveučilišta, kao i mogućnost financiranja rada istih iz različitih izvora. Pravne klinike predstavljaju način pružanja pravne pomoći, povezivanjem studija prava i davanjem pravnih savjeta građanima. Krajnji cilj i smisao pravnih klinika je zapravo omogućavanje studentima da kroz praktičan rad i stručni nadzor steknu potrebno iskustvo i osposobe se za praktičnu primjenu prava. Za sada u Republici Hrvatskoj djeluju dvije pravne klinike na pravnim fakultetima u Splitu i Zagrebu.

6. Financiranje

Sredstva za organiziranje sustava i pružanje pravne pomoći na temelju rješenja o odobravanju korištenja pravne pomoći osiguravaju se u državnom proračunu.

Ministar pravosuđa odlukom dodjeljuje financijska sredstva radi financiranja projekta ovlaštenih pružatelja primarne pravne pomoći, koja su za tu svrhu osigurana u državnom proračunu.

Ministarstvo pravosuđa svake godine, raspisuje javni natječaj za dodjelu sredstava za financiranje projekata udruga ovlaštenih za pružanje besplatne pravne pomoći i pravnih fakulteta za rad pravnih klinika iz sredstava za pružanje besplatne pravne pomoći. U prethodnoj godini Javni poziv za podnošenje projekata na Natječaj objavljen je 5. lipnja 2012., te je zaključno s 29. lipnjem 2012. ukupno zaprimljeno 12 projekata od strane udruga i Pravne klinike iz Zagreba koje su zadovoljile uvjete natječaja, te su financijska sredstava dodijeljena Odlukom ministra pravosuđa od 17. srpnja 2012. kako slijedi:

1. Pravna klinika Pravnog fakulteta u Zagrebu	17.058,67 kn
2. Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek	16.470,44 kn
3. UŽR "Bolja budućnost"	15.882,21 kn
4. Ženska udruga Izvor	17.058,67 kn
5. Udruga dragovoljaca i veterana domovinskog rata	15.293,98 kn
6. Dalmatinski odbor solidarnosti	15.882,21 kn
7. Projekt građanskih prava Sisak	23.339,82 kn
8. Centar "SRMA"	11.764,60 kn
9. Srpski demokratski forum	18.823,36 kn
10. Centar za participaciju žena u društvenom životu	16.470,44 kn
11. Centar za građanske inicijative Poreč	16.470,44kn
12. Hrvatski pravni centar	15.882,21 kn

Nakon proteka roka za prigovor na rezultate natječaja sklopljeni su ugovori o financiranju projekata udruga ovlaštenih za pružanje primarne pravne pomoći i pravnih fakulteta za rad pravnih klinika iz sredstava za pružanje besplatne pravne pomoći za 2012. Na taj način je Pravnoj klinici iz Zagreba i udrugama za projekte pružanja pravne pomoći iz državnog proračuna u 2012. dodijeljeno sveukupno 200.397,05 kuna.

U svrhu zaključenja projekta koji je financiran kroz besplatnu pravnu pomoć sukladno Pravilniku o kriterijima za vrednovanje projekata udruga ovlaštenih za pružanje primarne pravne pomoći i pravnih klinika te o načinu izvještavanja o izvršenju projekata, pružatelji pravne pomoći dužni su do 15. siječnja tekuće godine Ministarstvu pravosuđa podnositi godišnja izvješća o utrošku sredstava odobrenih na temelju projekta pružanja besplatne pravne pomoći. Neutrošena sredstva udruge i pravne klinike dužne su uplatiti u državni proračun, najkasnije 15 dana od podnošenja izvješća.

Naknada za pružanje primarne i sekundarne pravne pomoći odvjetnicima isplaćuje se na temelju obračuna troškova u skladu s rješenjem o odobravanju korištenja pravne pomoći. Ministarstvo pravosuđa daje suglasnost na obračun troškova i u skladu s tim daje nalog za plaćanje.

Vrijednost iznosa naknade za pruženu pravnu pomoć kada istu pružaju odvjetnici, sukladno odredbi članka 60. stavak 2. ZBPP-a, određuje se Uredbom Vlade Republike Hrvatske na prijedlog Ministarstva pravosuđa, a u okviru sredstava osiguranih u državnom proračunu za proračunsko razdoblje.

S obzirom na to da su uredi državne uprave, sukladno odredbi članka 54. stavak 7. i 8. ZBPP-a ovlašteni u svakom mjesecu donijeti rješenja za korištenje sekundarne pravne pomoći samo u vrijednosti koja ne prelazi 90% osiguranih sredstava za besplatnu pravnu pomoć za tekući mjesec, odnosno 10% vrijednosti za hitne slučajeve u postupcima u kojima bi stranka izgubila neko pravo protekom roka do kojeg bi mogla ostvariti pravo na pravnu pomoć, svaki ured državne uprave mora biti upoznat s vrijednosti postupka u trenutku donošenja rješenja o korištenju pravne pomoći. Zbog toga utvrđivanje vrijednosti svake pravne radnje u postupcima u kojima se pravna pomoć može odobriti omogućava Ministarstvu pravosuđa kontrolu utroška sredstava i uvid u stvarno isplaćena i rezervirana sredstva za pravnu pomoć čija se naplata očekuje u budućem razdoblju.

Prema podacima iz sustava Državne riznice u 2012. godini za aktivnost A630048 - Besplatna pravna pomoć sredstva su bila planirana u ukupnom iznosu od 2.278.000,00 kuna. Izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2012. godinu planirana sredstva su smanjena na iznos od 1.261.500,00 kuna.

Proračuni pojedinih ureda državne uprave u 2012. iznosili su kako slijedi:

Bjelovarsko-bilogorska županija, 212.837,00 kuna
Brodsko-posavska županija, 187.837,35 kuna
Dubrovačko-neretvanska županija, 79.837,00 kuna
Grad Zagreb, 467.837,00 kuna
Istarska županija, 137.837,00 kuna
Karlovačka županija, 312.834,00 kuna
Koprivničko-križevačka županija, 212.837,00 kuna
Krapinsko-zagorska županija, 242.837,00 kuna
Ličko-senjska županija, 137.837,00 kuna
Međimurska županija, 207.657,00 kuna
Osječko-baranjska županija, 437.657,00 kuna
Požeško-slavonska županija, 242.657,00 kuna
Primorsko-goranska županija, 272.657,00 kuna
Sisačko-moslavačka županija, 411.408,00 kuna
Splitsko-dalmatinska županija, 157.657,00 kuna
Šibensko-kninska županija, 172.657,00 kuna
Varaždinska županija, 242.657,00 kuna
Virovitičko-podravska županija, 212.657,00 kuna
Vukovarsko-srijemska županija, 462.657,00 kuna
Zadarska županija, 212.657,00 kuna
Zagrebačka županija, 212.657,00 kuna

U odnosnom, izvještajnom razdoblju za pravnu pomoć utrošeno je ukupno 1.258.134,89 kuna, dok rezervirana sredstva (naplata se očekuje tijekom narednog razdoblja) iznose 5.238.172,78 kuna.³

³ Rezervirana sredstva su na poziciji besplatne pravne pomoći čija se naplata očekuje u razdoblju od 2013.-2015., s obzirom na duljinu trajanja postupka, budući da se računi za obavljene usluge od strane odvjetnika plaćaju po izvršenim radnjama u postupku ili po završetku postupka.

V. AKTIVNOSTI MINISTARSTVA PRAVOSUĐA

Hrvatski sabor je na 5. sjednici održanoj 26. listopada 2012. prihvatio Izvješće o ostvarivanju prava na pravnu pomoć i utrošku sredstava u 2011. godini.

Vlada Republike Hrvatske donijela je Uredbu o vrijednosti iznosa za utvrđivanje naknade za pružanje primarne i sekundarne pravne pomoći za 2012. godinu ("Narodne novine", broj: 79/2012).

Također, u cilju osiguranja pristupa sustavu besplatne pravne pomoći u izvještajnom razdoblju Ministarstvo pravosuđa i Hrvatska odvjetnička komora ažurirali su liste odvjetnika zainteresiranih za pružanje besplatne pravne pomoći.

Nadalje, predstavnici Ministarstva pravosuđa i Općinskog građanskog suda u Zagrebu u okviru edukacijskog programa Pravosudne akademije 24. siječnja 2012. u Rijeci održali su seminar za ukupno 40 – tak sudaca općinskih i županijskih sudova i sudskih savjetnika na temu "Novela Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći", u cilju daljnjeg upoznavanja sudaca i sudskih savjetnika o važnoj ulozi suda u svjetlu novih zakonskih rješenja.

Agencija za besplatnu pravu pomoć Republike Kosovo i UNDP⁴ Republike Kosovo organizirali su 7. i 8. studenog 2012. međunarodnu konferenciju na temu jačanja regionalne suradnje između zemalja jugoistočne Europe vezano za izmjenu "dobre prakse" na području besplatne pravne pomoći, a na kojoj konferenciji je sudjelovao i predstavnik Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske.

⁴ engl. United Nations Development Programme

VI. OCJENA STANJA

Od početka primjene Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći podaci govore u prilog razvoja sustava, na način da se broj podnesenih zahtjeva, kao i odobrenih zahtjeva za korištenje pravne pomoći povećao. Posebno je porast vidljiv u odobravanju i korištenju sekundarne pravne pomoći i korištenju pravnog savjeta kao oblika koji korisnicima olakšava analizu postojećeg pravnog problema te informaciju na koji način mogu zaštititi svoja prava i/ili izvršiti pojedine obveze.

Također, provedbom Twinning Light Projecta IPA 2009 "Unapređenje sustava pravne pomoći u Republici Hrvatskoj", sustav je ocijenjen od strane stručnjaka Republike Litve. Prenesena znanja i novo naučene vještine provedbom ovog projekta, pomogle su Ministarstvu pravosuđa u budućem unapređenju sustava i njegovog daljnjeg oblikovanja u skladu sa stvarnim potrebama korisnika sustava. Stoga se pristupilo analizi učinaka postojećeg Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, posebice u odnosu na primarnu pravnu pomoć, odnosno pravni savjet kao značajan oblik pravne pomoći, a koja analiza je za rezultat imala izradu Nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći.

Nadalje, tijekom dosadašnje provedbe Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, uočeni su neki problemi koji bi daljnjim unapređenjem sustava trebali biti uklonjeni. Naime, radi se prvenstveno o nedovoljnoj informiranosti građana o postojanju i mogućnostima sustava pravne pomoći te jačanja pravnog savjetovanja kao važnog oblika pravne pomoći. Problem i dalje predstavlja postojanje paralelnih sustava pravne pomoći uređenih posebnim propisima te različita pravna praksa sudova i ureda državne uprave u primjeni Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći.

Slijedom toga, od iznimnog je značaja uloga Ministarstva pravosuđa kao centralnog nositelja sustava, kao i ostalih nositelja sustava u procesu njegovog daljnjeg osnaženja i osuvremenjivanja u skladu sa zahtjevima razvoja društva u cjelini.

SAŽETAK

U uvodnom dijelu Izvješća daje se kratki osvrt na institut pravne pomoći kako je on uređen Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći te se ukazuje na njegovu važnost.

U drugom dijelu daje se pregled zakonodavnog okvira, koji čine Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći i podzakonski propisi, te institucionalnog okvira, koji čine uredi državne uprave, koji u prvom stupnju odlučuju o zahtjevima građana za odobravanje korištenja pravne pomoći, te Ministarstvo pravosuđa, koje kao žalbeno tijelo provodi drugostupanjski postupak i prati primjenu Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći te je odgovorno za funkcioniranje sustava u cjelini.

U središnjem i najopširnijem dijelu Izvješća, daje se statistički pregled broja podnesenih i odobrenih zahtjeva u Republici Hrvatskoj, kao i po pojedinim županijama. Nadalje, daje se pregled utroška sredstava osiguranih za sustav pravne pomoći u državnom proračunu 2012., po pojedinim uredima i ukupno za 2012. Također, iskazani su podaci u odnosu na vrste pružene pravne pomoći te pružatelje koji su pojedine oblike pravne pomoći pružili. Ovaj dio također sadrži podatke o korisnicima pravne pomoći prema prebivalištu/boravištu odnosno državljanstvu.

U završnom dijelu Izvješća opisane su aktivnosti Ministarstva pravosuđa u procesu daljnjeg jačanja sustava pravne pomoći i daje se ocjena stanja s obzirom na rezultate postignute u promatranom razdoblju.